

Leestips

Deze tips kunnen je helpen met het lezen van een tekst bij het maken van je examen.

De aanpak van de meerkeuzevragen bij examenteksten

Onderdelen van deze aanpak gelden ook voor het lezen van andere teksten. Toch vragen examenteksten een speciale aanpak. Dat heeft te maken met de meerkeuzevragen die bij deze teksten gesteld worden. Loop het volgende stappenplan door.

- Stap 1** Bekijk de titel, de lay-out, de tussenkopjes, de illustraties en de bronvermelding.
- Stap 2** Ga na wat je zelf al over het onderwerp van de tekst weet.
- Stap 3** Lees de vragen van de meerkeuze-opdrachten. De antwoorden komen later aan bod.
- Stap 4** Lees nu de tekst aandachtig door. Als je de tekst redelijk begrijpt, ga je door naar de volgende stap. Als je delen van de tekst niet begrijpt, probeer dan met kennis die je wél hebt een beeld te krijgen van waar die tekstdelen over gaan. Gebruik je voorkennis of de mogelijkheden om woorden te raden, zoals je die geoefend hebt.
- Stap 5** Geef nu een samenvatting van iedere alinea. Als dat lukt, ga je door naar de volgende stap. Als dat niet lukt, ga je terug naar het laatste deel van de vorige stap.
- Stap 6** Lees nu de eerste vraag opnieuw. Geef in het Nederlands antwoord. Kijk bij de alternatieven welke het beste past bij jouw antwoord. Als dat lukt, ga je door naar de volgende vraag. Als dat niet lukt, sla dan de vraag over en ga door naar de volgende vraag.
- Stap 7** Je hebt de laatste vraag bij de tekst beantwoord. Ga nu terug naar de vragen die je onbeantwoord hebt gelaten. Let op de volgende punten:
- Begrijp je de vraag zelf wel goed?
 - Kijk je op de juiste plaats in de tekst om het antwoord te vinden?
 - Begrijp je het tekstgedeelte wel goed?
 - Klopt je eigen antwoord op de vraag met wat er in de rest van de tekst staat?
 - Begrijp je de alternatieven wel goed?
- Stap 8** Kun je nu de onbeantwoorde vraag toch beantwoorden? Als dat niet het geval is, zet je de laatste stap.
- Stap 9** Wegstrepen. Geef voor jezelf antwoord op de volgende vragen:
- Is er een antwoord dat heel duidelijk niet in overeenstemming is met de tekst? Streep dat antwoord weg.
 - Is er een antwoord dat niets met de tekst te maken heeft? Streep dat antwoord weg.
 - Zijn er antwoorden die bij elkaar horen? Welke bij elkaar horende antwoorden zijn het meest onwaarschijnlijk? Streep deze antwoorden weg.
 - Zijn er concrete antwoorden bij abstracte teksten, of andersom? Streep deze antwoorden weg.
 - Kies ten slotte uit de antwoorden die je nu nog overhoudt.

Gatenteksten

Hoe ga je te werk bij een gatentekst?

- 1 Kijk goed naar titel, subtitel en illustraties. Hieruit kun je al veel te weten komen over de inhoud van een tekst.
- 2 Lees de tekst daarna altijd globaal door zodat je in grote lijnen weet waar het over gaat.
- 3 Bestudeer de woorden die je op de open plek in kunt vullen. Let daarbij op de volgende punten:
 - a de betekenis;
 - b de verbanden tussen de te kiezen woorden; bijvoorbeeld tegenstellingen, woorden met bijna dezelfde betekenis, en dergelijke.
- 4 Probeer de zin waarin het ontbrekende woord staat, globaal te vertalen.
- 5 Bestudeer de context van deze zin.
- 6 Kies het woord dat het beste in deze context past.

Open vragen

Een aantal vragen is in het Nederlands gesteld en moet in het Nederlands worden beantwoord.

- Lees eerst de opgave: daar staat welke informatie je moet opzoeken. Lees de tekst vluchtig door en zoek de plek waar de informatie staat. Lees dit gedeelte gedetailleerd om de vraag te kunnen beantwoorden.
- Moet je de hoofdgedachte van een tekst of van delen van een tekst aangeven, dan gaat het erom dat je de tekst globaal begrijpt. Zoek dan naar de belangrijkste informatie.
- Soms moet je verbanden tussen delen van een tekst aangeven. Let dan vooral op structuurwoorden en andere signalen die op een bepaald verband duiden.
- Gebruik altijd hele zinnen.
- Geef beknopte antwoorden.
- Je antwoordt in het Nederlands, maar je mag wel citeren uit de tekst.
- Ook bij open vragen is het zo dat het antwoord echt uit de tekst moet komen.

Voorkennis mobiliseren en het voorspellen van de inhoud

Voordat je met lezen begint, is het verstandig een paar voorbereidende stappen te nemen.

- Probeer te ontdekken wat het onderwerp van de tekst is. Kijk hiervoor naar de titel, eventueel de illustraties, de tussenkoppen en een eventuele inleiding.
- Als je weet wat het onderwerp is, ga dan bij jezelf na wat je al over dit onderwerp weet. Dit noemen we het mobiliseren van voorkennis.
- Probeer vervolgens een voorspelling te doen over de inhoud. Let behalve op illustraties, tussenkoppen en inleiding ook op het soort artikel (gedicht, ingezonden brief, hoofdartikel) en op de 'bron' (komt het uit een serieuze krant, een populair tijdschrift, een folder). Of je een tekst begrijpt, heeft ook te maken met wat je verwacht te lezen. Een voorspelling doen geeft je houvast bij het lezen, omdat je gaat kijken of je voorspelling al dan niet klopt.

Hoofd- en bijzaken

Een tekst bestaat altijd uit alinea's. Een alinea kun je op de volgende manier samenvatten:

Bepaal wat hoofd- en bijzaken zijn. De hoofdzaak is de kern van de alinea's. Alles wat je weg kunt laten zonder de belangrijkste informatie te missen, noemen we bijzaken. Dit zijn vaak anekdotes, voorbeelden, vergelijkingen, herhaalde informatie of citaten.

De hoofdzaak kun je vinden door:

- een kopje te bedenken dat je boven de alinea zóu kunnen zetten;
- een vraag te formuleren die betrekking heeft op de kern van de alinea.

Woorden raden

In teksten staan vaak onbekende woorden. Wat kun je doen? Je kunt ze proberen te raden door een van onderstaande strategieën toe te passen.

- a Kijk of het lijkt op een woord uit een andere taal, bijvoorbeeld 'to abandon' – 'abandonner'. Controleer altijd of de betekenis ervan wel in de tekst past.
- b Kijk of er een bekend element in zit, bijvoorbeeld 'blanc' in 'blanchir'.
- c Kijk naar de context. Onder context verstaan we de zin(nen) om het woord heen.
- d Kijk naar de illustraties. Vaak geeft een tekening / foto al veel informatie over het onderwerp van de tekst.

Je kunt onbekende woorden dus op verschillende manieren raden. Een van die manieren is te kijken of er in het onbekende woord een element zit dat je wel kent. Hoe meer woorden je dus kent, hoe beter het raden van niet-bekende woorden gaat. Daarom is het belangrijk om een goede woordenkennis te hebben. Het helpt je niet alleen bij het begrijpen van een tekst maar ook bij het raden van nog onbekende woorden.

Woordenboek gebruiken

Als je een woord opzoekt in het woordenboek moet je op een paar dingen letten.

Wat voor soort woord zoek je op?

- Is het een werkwoordsvervoeging, zoek dan bij het hele werkwoord: ('prennent' – zoeken bij 'prendre').
- Is het een zelfstandig naamwoord, zoek dan de enkelvoudsvorm: ('chevaux' – zoeken bij 'cheval').
- Is het een bijvoeglijk naamwoord, zoek dan bij het mannelijk enkelvoud: ('fraîche' – zoeken bij 'frais').
- Veel woorden hebben verschillende betekenissen. Kies niet zomaar de eerste betekenis maar kijk welke betekenis het beste past in de zin of het verhaal waaruit je het woord hebt gehaald: (bijvoorbeeld: als je in een artikel over het heelal het woord 'orbite planétaire' tegenkomt, zal 'orbite' niet 'oogkas' betekenen, maar 'baan').
- Als je een woordgroep opzoekt, zoals 'aller son train' of 'mener à bien', zoek dan onder het zelfstandig naamwoord of onder het werkwoord.

Verbindingswoorden

Verbindingswoorden zijn woorden die twee stukjes tekst aan elkaar koppelen. Deze koppeling kan plaatsvinden tussen:

- twee alinea's;
- twee zinnen binnen een alinea;
- een hoofdzin en een bijzin.

In het Nederlands zijn dit woorden als: omdat, maar, daardoor, kortom, evenals. Deze woorden geven je belangrijke informatie over het verband tussen twee tekstdelen. Zo weet je dat na 'omdat' een uitleg / oorzaak volgt; na 'maar' een tegenstelling komt; na 'daardoor' een gevolg komt; na 'kortom' een samenvatting komt; na 'evenals' een vergelijking volgt.

Hieronder staat een aantal verbindingswoorden.

- gevolg: donc, par conséquent
- oorzaak: car, parce que, puisque, c'est que
- opsomming: et, aussi, en outre, de plus
- tegenstelling: mais, pourtant, par contre, cependant
- toelichting: par exemple, comme, entre autres, or
- tijdsvolgorde: lorsque, alors, puis, ensuite
- voorwaarde: si
- samenvatting: brief

Voorvoegsels

Voorvoegsels of prefixen helpen je om woorden te herkennen en te begrijpen. In woorden als 're-venir', 'surmonter', 'im-possible', 'en-fermer' en 'dés-espoir' herken je vast het tweede deel van het woord. Van een paar prefixen geven we aan wat ze in het algemeen betekenen:

- 're-' geeft een herhaling aan: 'revenir' = terugkomen, 'recommencer' = opnieuw beginnen;
- 'in-'/ 'im-' geeft een tegenovergestelde: 'inhumain' = onmenselijk, 'impossible' = onmogelijk, 'immobile' = onbeweeglijk;
- 'dé-' ('dés-') geeft ook een tegenovergestelde betekenis: 'débronzer' = je zongebruinde kleur verliezen, 'désinfecter' = ontsmetten, 'désespoir' = wanhoop.

Net als in het Nederlands kan een woord diverse voorvoegsels krijgen: het woord 'la barque' = de boot bijvoorbeeld, heeft als werkwoorden 'embarquer' (aan boord gaan), 'rembarquer' (weer aan boord gaan) en 'débarquer' (van boord gaan).

Markeren

Als je de belangrijkste informatie uit een tekst moet halen, kun je de tekstgedeelten waar het om gaat, markeren. Deze werkwijze ondersteunt je geheugen. Als je aan het eind van de tekst bent, kun je aan de gemarkeerde tekstgedeelten in het begin direct zien wat daar de belangrijkste informatie was. Als je het goed doet, geven de gemarkeerde tekstgedeelten een niet-uitgewerkte samenvatting van de inhoud van de tekst.